

Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelik Destek Politikaları

Eylül 2018

1. Kalkınma İşbirliğinin Amacı

Asya, Ortadoğu ve Avrupa'nın kesişme noktasında yer alan Türkiye'nin, ulaşım ve enerji alanlarında çevre ülkeler için merkez konumu potansiyeli taşıması açısından jeopolitik önemi son derece yüksektir. Türkiye bölgenin barış, istikrar ve refahının anahtarını elinde tutan önemli bir ülkedir. Ayrıca, Türkiye'nin, belirli bir ekonomik gelişme göstermekle beraber, sahip olduğu genç nüfus oranı ile ekonomik gelişimini daha da ilerleteceği tahmin edilmekte olup ülkede Japon şirketlerinin faaliyetleri de artış gösterme eğilimindedir. Bu sebeplerle, Türkiye, kendi iç pazarına ek olarak Avrupa Birliği ve çevre ülke pazarlarına yönelik bir üretim üssü olarak ilgi toplamaktadır.

Diğer yandan, Türkiye'de gösterilen ekonomik gelişime rağmen, şehir içi ulaşım, içme suyu, kanalizasyon ve atık yönetimi gibi hizmetlerle şehir yaşamının iyileştirilmesi, enerji, tıbbi altyapı ve bölgeler arası ekonomik farklılıklar hala üzerinde çalışılan konulardır. Bunların dışında genç nüfusun yoğun olduğu yüksek işsizlik oranı, yüksek enflasyon gibi sorunların mevcut olduğu Türkiye'de yapısal ekonomik reformlar aracılığıyla sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanması önem verilen bir husustur. Ayrıca, Suriye'ye ilişkin vaziyetin kötüye gitmesine paralel olarak, Türkiye'nin, dünyada en çok Suriyeli sığınmacı kabul eden ülke konumuna gelmesiyle beraber sığınmacılara ev sahipliği yapan belediyelerin finansal ve toplumsal yüklerinin hafifletilmesi ivedilik arz eden konulardan biridir. Dahası, deprem ülkesi olan Türkiye'de afet zararlarının azaltılmasına yönelik politikaları güçlendirme çalışmaları da hala önemini koruyan bir husustur. Bunlara ek olarak, bilim ve teknoloji alanında insan kaynağı yetiştirilmesi, turizm kaynağı olarak kültürel varlıkların korunması, Türkiye'nin daha da gelişmesine yönelik ekonomiye değer katma ve uluslararası rekabet gücünün arttırılması gündemde olan konulardır. Bunların dışında, ISIL gibi terör örgütü kaynaklı tehlikeleri de hesaba katarak barış ve nizamı sağlamaya yönelik politikalar da önem atfedilen hususlardır.

Bugüne kadar yapılan “Japonya’nın Türkiye’ye yönelik kalkınma işbirliği”; Türkiye’de “Japonya” hakkında olumlu izlenimler oluşmasını desteklemiş, iki ülke arasında iyi ilişkiler kurulmasına katkı sağlamıştır. Bundan sonraki Türkiye’ye yönelik kalkınma işbirliği yöntemi kapsamında ülkenin Kalkınma Planı’nda önem atfettiği alanlar olarak belirtilen insan kaynağı yetiştirme, toplumun güçlendirilmesi ve sürdürülebilir ekonomik büyüme gibi alanlara yönelik Japonya’nın güçlü yönlerinden istifade edilecek hususlar başta olmak üzere, Türkiye’nin hâlihazırda üzerinde durduğu sorunların çözümü amacıyla destekler sağlanacaktır. Bu minvalde, iki ülkenin karşılıklı menfaatine hizmet edecek alanlarda işbirliği ilişkilerinin teşviki ehemmiyet arz etmektedir. Türkiye’nin güçlendirmeye çalıştığı Afrika vb. bölgelere yönelik üçüncü ülke destekleri alanında da ortak çalışmalar yürüterek kalkınma yardımı alanında küresel işbirliği ilişkisi kurulması da yüksek öneme haizdir.

2. Temel Yardım Politikaları (Birincil Hedefler): Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme Amaçlı Destekler Aracılığıyla Stratejik Ortaklığın Derinleştirilmesi

Türkiye’nin önemli alanlar olarak belirlediği insan kaynağı yetiştirme, toplumun güçlendirilmesi ve sürdürülebilir ekonomik büyüme gibi alanlarda sorunların çözümü amacıyla, devlet ve özel sektör destekleri iyileştirilerek, iki ülkenin güçlü yönlerinden faydalanan üçüncü ülke destekleri gibi alanlardaki küresel ortaklık ilişkileri güçlendirilecektir. Bu tür girişimler aracılığıyla, somut olarak iki ülkenin karşılıklı menfaatine dayalı stratejik ortaklık ilişkisi (2013 Ortak Bildiri) kalkınma işbirliği vasıtasıyla bir kat daha derinleştirilecektir.

3. Önemli Konular (İkincil Hedefler)

(1) Ekonomiyi destekleyen güçlü bir kentsel altyapının tesis edilmesine katkı sağlanması

Belirli bir ekonomik gelişim seviyesine ulaşmış Türkiye’yi destekleyecek kentsel altyapının daha da güçlendirilmesi amacıyla ülkenin hâlihazırda karşılaştığı sorunlar olan şehir koşullarının iyileştirilmesi, bilim ve teknoloji alanında ilerleme, sanayi sektörüne yönelik insan kaynağı yetiştirilmesi, bölgesel kalkınma farklılıklarının giderilmesi, afet zararlarının azaltılmasına yönelik politikalar oluşturulmasına yönelik destekler uygulanacaktır.

(2) Özel sektörle işbirliğinin güçlendirilmesi

Türkiye’nin belirli bir ekonomik büyümeye ulaşmış bir ülke olduğunu göz önünde bulundurarak, ülkenin kalkınmaya ilişkin sorunlarının çözümüne ve

Japonya-Türkiye ikili ilişkilerinin ortak menfaatine hizmet edecek şekilde Japonya'nın firma, teçhizat ve teknoloji gibi güçlü yönlerinden istifade edilecek alanlarda destek sağlanacaktır.

(3) Kalkınma ortağı olarak işbirliğinin güçlendirilmesi

Türkiye'nin Ortadoğu, Afrika, Orta Asya ülkelerinde ticarî ve ekonomik faaliyetleri etkin bir şekilde düzenlemekle beraber desteklerini de git gide güçlendiren bir ülke olduğunu göz önüne alarak, çevre ülkelerin istikrarı ve gelişimi için birlikte çalışacağımız bir ortak olma yönünde Türkiye ile ilişkiler geliştirilecektir. Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) arasında imzalanan işbirliği mutabakat zaptını da (Ocak 2012) dikkate alarak uygun görülen durumlarda üçüncü ülke desteği hususunda işbirliği olasılığı incelenecek, gerekli olması hâlinde Türkiye donör ülke olma yolunda desteklenecektir.

(4) Suriyeli sığınmacı politikalarına yönelik destekler

Hâlihazırda 3,5 milyon Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye dünyada en çok Suriyeli sığınmacı kabul eden ülke konumundadır. 2016'da Ise-Shima bölgesinde düzenlenen G7 Zirvesi'nde Japonya'nın Ortadoğu bölgesinde istikrarın sağlanmasına yönelik desteklere ilişkin beyanını ve yine Japonya'nın Sığınmacı ve Göçmenlere İlişkin Birleşmiş Milletler Zirvesi'nde gündeme getirdiği "İnsanî Yardım ve Kalkınma Yardımının İşbirliği" beyanını somutlaştırmak adına Türkiye'de hem sığınmacılara hem de ev sahibi topluma katkı sağlayacak destekler uygulanacaktır.

4. Not¹

Gelir düzeyi nispeten yüksek olan Türkiye'ye yönelik işbirliği hususunda, Türkiye'nin, Resmî Kalkınma Yardımı (ODA) programından mezuniyeti sonrası da iki ülkenin yararına olacak işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla Türkiye-Japonya özel sektör işbirliği ilişkilerinin teşviki hedeflenmektedir.

Ek: Ülke Destek Politikaları

¹ Geçmişte gerçekleştirilen resmî kalkınma yardımlarının ülkelere göre dağılımı verilerine (Türkiye 2009) aşağıdaki linkten ulaşılabilir.
http://www.mofa.go.jp/mofaj/gaiko/oda/shiryo/hyouka/kunibetu/gai/turkey/kn08_01_index.html